

Binnen de vaste commissie voor Infrastructuur en Milieu hebben verschillende fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen aan de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu inzake de geannoteerde agenda van de Informele Milieuraad van 22–23 juli 2015 (Kamerstuk 21 501-08, nr. 584) en het verslag van de Milieuraad van 15 juni 2015 (Kamerstuk 21 501-08, nr. 581).

De voorzitter van de commissie,
Van Dekken

De adjunct-griffier van de commissie,
Koerselman

Inhoudsopgave	blz.
I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	2
Inleiding	2
Algemeen	2
Geannoteerde agenda Informele Milieuraad 22–23 juli 2015	3
<i>Sustainable Development Goals</i>	3
<i>Klimaatfinanciering</i>	4
<i>Mondiale klimaatonderhandelingen</i>	7
Verslag Milieuraad 15 juni 2015	10
<i>Mondiaal klimaat: De weg naar Parijs</i>	10
<i>Diversenpunten</i>	10

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Inleiding

De leden van de VVD-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de stukken die geagendeerd staan voor de informele Milieuraad d.d. 22 en 23 juli 2015. Zij hebben daarover nog enkele vragen.

De leden van de PvdA-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de agenda van de Milieuraad van 22 en 23 juli aanstaande en de overige stukken die voor dit schriftelijk overleg over de Milieuraad zijn geagendeerd. Zij hebben een aantal opmerkingen en vragen waarop zij de Staatssecretaris verzoeken in te gaan.

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van de agenda. Zij hebben hierbij de volgende vragen en opmerkingen.

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de agenda van de Milieuraad van 22 en 23 juli aanstaande en de overige stukken.

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de stukken ten behoeve van de informele Milieuraad d.d. 22 en 23 juli 2015 en hebben hierover enkele vragen. Ook grijpen de leden van deze fractie deze gelegenheid aan om enkele vragen te stellen over het op 15 juli door de Europese Commissie uitgebrachte voorstel voor de herziening van het CO₂-emissiehandelssysteem.

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben kennisgenomen van de stukken die geagendeerd staan voor de informele Milieuraad d.d. 22 en 23 juli 2015.

Algemeen

De leden van de D66-fractie lezen dat het Luxemburgse voorzitterschap op 13 juli 2015 nog geen voorbereidende stukken met discussievragen had verspreid. De leden van deze fractie vragen of dit inmiddels wel het geval is, en of de Staatssecretaris voorts in haar beantwoording in dit schriftelijke overleg op deze discussievragen in kan gaan. Daarbij vragen deze leden de Staatssecretaris in te gaan op de Nederlandse positie ten aanzien van deze discussievragen.

Geannoteerde agenda Informele Milieuraad 22–23 juli 2015

Sustainable Development Goals

De leden van de VVD-fractie vragen ten aanzien van de Sustainable Development Goals (SDG's) of er bekend is wat de SDG's voor het Nederlandse beleid gaan betekenen. En wat zijn de uitkomsten van de «Financing for development»-conferentie (Ffd)?

De leden van de PvdA-fractie zijn tevreden dat er internationale consensus is over de inhoud van de SDG's. Deze leden maken zich wel zorgen over de financiering. Zij vragen de Staatssecretaris voor welke bredere doelen de G77 de financiële middelen wil inzetten, en waarom dit voor Nederland en de EU geen optie is.

De leden van de PvdA-fractie vragen daarnaast of de Staatssecretaris kan verduidelijken op welk vlak er nog geen overeenstemming is over de monitoring van de doelen. Kan de Staatssecretaris eveneens duiden welke positie Nederland, de EU en de G77 innemen betreffende de monitoring?

De leden van de PvdA-fractie vragen voorts of er implicaties van de SDG's voor het Nederlandse milieubeleid zullen zijn. Zo ja, wat zijn deze implicaties?

De leden van de SP-fractie vragen om een verdere toelichting op het geschilpunt tussen de EU en de G77 met betrekking tot de financiële middelen voor de SDG's. Op welke wijze wil de G77 de middelen breder inzetten? Kan dit breder inzetten van de middelen mogelijk op andere wijze bijdragen aan de invulling van de SDG's? Verder vragen deze leden welk type vergroening in ontwikkelingslanden de Staatssecretaris voor ogen staat. Zou dit beperkt moeten zijn tot sectoren waar het snelst stappen zijn te zetten? Hoe kan dit vormgegeven worden zonder dat ontwikkelingslanden zich gebruuskeerd voelen vanwege het westerse vingertje, terwijl wij decennia van overconsumptie en milieuvervuiling achter de rug hebben? Deze leden vragen de Staatssecretaris hierop verder in te gaan.

De leden van de SP-fractie delen de mening dat Nederland een actieve rol dient te spelen om tot afspraken te komen met betrekking tot monitoring en verantwoording. Zij vragen hoe dit in de praktijk op concrete wijze vormgegeven zal worden. Zij vragen waaruit de actieve rol van Nederland zal bestaan.

De leden van de ChristenUnie-fractie vinden het van belang dat de nieuw op te stellen internationale doelen voor duurzame ontwikkeling die de millenniumdoelen zullen opvolgen robuuste indicatoren krijgen en dat tussentijds de voortgang hiervan wordt gemeten. Graag vernemen deze leden wat de SDG's voor Nederland zelf betekenen en dan met name de SDG's voor klimaat en energie, inclusief het aandeel hernieuwbare energie en efficiëntie. Deze doelen zijn immers niet alleen op ontwikkelingslanden gericht, maar het zijn doelen voor alle landen.

De leden van de ChristenUnie-fractie constateren dat doel 7.1 zich richt op de toegang tot betaalbare, betrouwbare en moderne energiediensten. Deze leden missen in dit doel de criteria «duurzaam» en «veilig» en vragen hier specifiek op in te zetten. Volgens deze leden sluiten bovendien de geformuleerde indicatoren nog onvoldoende aan bij de begrippen betaalbaar, betrouwbaar, duurzaam en veilig. Zij vragen of de Staatssecretaris zich wil inzetten voor meer gedifferentieerde indicatoren zoals voorgesteld door het Global Tracking Framework (GTF) in het «Sustai-

nale Energy for All»-initiatief (SE4ALL) waarin toegang tot energie wordt gemeten op basis van een range van eigenschappen van een energiedienst zoals kwaliteit, betaalbaarheid, veiligheid en betrouwbaarheid. Is de Staatssecretaris bereid de indicatoren te laten aansluiten bij het GTF met bijvoorbeeld een indicator die aangeeft welk deel van de bevolking toegang heeft tot elektriciteit op ten minste niveau 3 van het GTF en welk deel van de bevolking toegang heeft tot schone en efficiënte brandstoffen en technologie op ten minste niveau 4 van het GTF?

Volgens de leden van de ChristenUnie-fractie kan ook de indicator voor het aandeel duurzame energie scherper. Nu richt deze indicator (7.2) zich alleen op het totale aandeel en op doorgevoerde wetgeving. Volgens deze leden is het ook van belang om de jaarlijkse voortgang van dit aandeel te monitoren.

Ten slotte merken de leden van de ChristenUnie-fractie op dat in doel 7a voor het jaar 2030 wordt gesproken over toegang tot geavanceerde en schonere fossiele brandstoffen. Dit is volgens deze leden inconsistent, omdat het totale raamwerk van doelen juist gericht is op het intensiveren van de globale transitie naar duurzame energie. Zij vragen de Staatssecretaris om zich in te zetten om dit onderdeel te schrappen. Volgens deze leden moet verder niet alleen gekeken worden naar de totale investeringen in duurzame energie maar ook naar de verhouding tot investeringen in niet-duurzame energie. Dit betekent dat ook jaarlijks moet worden gekeken naar het procentuele aandeel en de veranderingen daarin. Is de Staatssecretaris bereid daar op in te zetten?

Klimaatfinanciering

De leden van de VVD-fractie willen wat betreft het onderwerp klimaatfinanciering graag weten in hoeverre er steun is voor de Nederlandse inzet om de klimaatfinanciering primair door private partijen plaats te laten vinden.

De leden van de PvdA-fractie verzoeken de Staatssecretaris om nader in te gaan op de vraag waarom Nederland geen voorstander is van het formuleren van tussentijdse kwantitatieve klimaatfinancieringsdoelen. Zij zijn benieuwd naar de visie van de Staatssecretaris op de vraag hoe de inspanningen en ambitieniveaus van ontwikkelde landen meer inzichtelijk moeten worden gemaakt.

De leden van de SP-fractie vragen een verdere toelichting op de Nederlandse bijdrage aan de klimaatfinanciering en uitstootvermindering. Verder vragen deze leden hoe Nederland kan bijdragen aan het verder uitwerken van afspraken die met ontwikkelingslanden gemaakt moeten worden. Ziet Nederland een rol voor zichzelf weggelegd om verder te kijken dan puur financiële maatregelen? In hoeverre worden technische ondersteuning en kennisuitwisseling hierbij betrokken? Ook vragen deze leden naar de mogelijkheden om niet alleen de allerarmste landen te ondersteunen, maar juist ook die landen die goed op weg zijn maar nog zeker een steuntje in de rug kunnen gebruiken.

Verder vragen de leden van de SP-fractie om een toelichting op de tegenstrijdigheid die wordt geconstateerd tussen het enerzijds niet willen formuleren van tussentijdse financieringsdoelen met het oog op de begrotingssystematiek en het anderzijds wel zicht willen blijven houden op de inspanningen en ambitieniveaus.

De leden van de CDA-fractie zijn inzake klimaatfinanciering en -adaptatie van mening dat private en publieke gelden elkaar dienen te versterken en dat het niet alleen een kwestie kan zijn van overmaken van Nederlandse en Europese gelden, maar dat het moet gaan om samenwerking en kennisuitwisseling.

De leden van de CDA-fractie vragen waarom tussentijdse kwantitatieve klimaatfinancieringsdoelen niet aansluiten bij de begrotingssystematiek. Zou de Staatssecretaris dit kunnen toelichten?

De leden van de D66-fractie lezen dat de regering geen voorstander is van het formuleren van tussentijdse kwantitatieve klimaatfinancieringsdoelen omdat dit niet aansluit bij de begrotingssystematiek. De leden van deze fractie vragen hoe groot de Staatssecretaris de kans acht dat dit (toch) zal gebeuren. Bevindt Nederland zich met dit standpunt in een minderheidspositie op dit punt?

De leden van de D66-fractie lezen dat de regering van mening is dat als het gaat om financiering van adaptatie er goed gekeken moet worden naar de institutionele structuur van fondsen die adaptatie-inspanningen van ontwikkelingslanden ondersteunen. De leden van deze fractie vragen de Staatssecretaris inzichtelijk te maken welke vorm van institutionele structuur zij voor ogen heeft. Deze leden vragen de Staatssecretaris dit punt nader toe te lichten.

De leden van de D66-fractie vragen voorts of de Staatssecretaris kan toelichten welke voor- en nadelen aan verschillende vormen kleven en welke vorm zij kansrijk acht in de klimaatonderhandelingen op weg naar Parijs. Hoe draagt de vorm die de Staatssecretaris zelf voor ogen heeft bij aan de transparante en voorspelbare klimaatfinanciering waar de ontwikkelingslanden om vragen? Deze leden vragen de Staatssecretaris dit punt nader toe te lichten.

De leden van de D66-fractie vragen of de Staatssecretaris voornemens is de Nederlandse overheidsfinanciering die zich primair richt op de kwetsbaarste en armste landen, te handhaven dan wel uit te breiden. Zo nee, waarom niet?

De leden van de ChristenUnie-fractie constateren dat Nederland geen voorstander is van het formuleren van tussentijdse kwantitatieve klimaatfinancieringsdoelen, omdat dit niet aansluit bij de begrotingssystematiek. Deze leden vragen waarom tussentijdse doelen niet aan zouden sluiten bij de begrotingssystematiek. Waarom past het doel voor 2020 hier wel in, maar zou een doel voor 2018 hier niet in passen? Deze leden pleiten ervoor wel een duidelijk ingroeipad vast te stellen, zodat ontwikkelingslanden zekerheid hebben over de te ontvangen financiering.

De leden van de ChristenUnie-fractie missen een bredere visie van de regering op klimaatfinanciering, zoals de rolverdeling en samenhang tussen publieke en private financiering, de wijze waarop klimaat en ontwikkeling daarin kunnen samengaan, de doelgroepen die bereikt moeten worden en de kaders voor private financiering. Is de Staatssecretaris bereid hier uiterlijk dit najaar meer invulling aan te geven juist met het oog op de verdere internationale onderhandelingen? Private financiering wordt gemobiliseerd met publiek klimaatgeld uit de Official Development Assistance (ODA). De leden van de ChristenUnie-fractie vragen om hoeveel publiek klimaatgeld het gaat, en wat de randvoorwaarden zijn voor het gebruik van publiek geld voor private investeringen.

De leden van de ChristenUnie-fractie merken op dat in de brief van de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking van 13 april (Kamerstuk 33 625, nr. 154) niet wordt gesproken over de inzet van private financiering in samenhang met publieke financiering, en de vraag hoe beide elkaar kunnen versterken. Private financiering werkt volgens deze leden niet overal, en publieke investering is niet overal nodig, een combinatie van beide stromen kan nodig zijn. Volgens deze leden kan de impact van zowel private als publieke klimaatfinanciering vergroot worden als hier scherper beleid op wordt geformuleerd. Is de Staatssecretaris bereid kaders op te stellen om inzichtelijk te maken waar private klimaatfinanciering voor bedoeld is en aan moet voldoen, en hoe dit ten goede komt aan zowel klimaatadaptatie als -mitigatie?

Onduidelijk is volgens de leden van de ChristenUnie-fractie wat de doelgroep is van klimaatfinanciering. Het risico is aanwezig, zeker bij private investeringen, dat de investeringen grotendeels gericht zijn op grootschalige infrastructuurprojecten, waar het snelst winst te behalen is. Maar dergelijke projecten komen vaak vooral ten goede aan steden, de elite en de middenklasse, en sluiten de armste en kwetsbaarste bevolkingsgroepen uit, terwijl die over het algemeen het zwaarst getroffen worden door klimaatverandering en het minst toegang hebben tot energie. Investeringen komen dan wel het klimaat ten goede, maar de kansen voor ontwikkeling van arme en kwetsbare mensen worden genegeerd, terwijl het wel gaat om inzet van publiek geld uit de ODA, voor private investeringen. De leden van de ChristenUnie-fractie vragen wat de visie van de Staatssecretaris hierop is. Volgens deze leden is het ook goed mogelijk ontwikkeling en mitigatie tegelijk in projecten te vatten. Deze projecten zijn echter vaak wat beperkter van omvang per project (maar wel makkelijk op te schalen), waarbij er hogere managementkosten zijn, en vragen wat meer tijd voordat er grote sommen geld aan kunnen worden besteed. Is de Staatssecretaris bereid om klimaatfinanciering ook te richten op armoedebestrijding en ontwikkeling?

De leden van de ChristenUnie-fractie merken op dat een focus van klimaatfinanciering op alleen klimaat als risico heeft dat gekeken wordt naar landen waar de snelste winst te behalen is qua uitstoot zonder daarbij het ontwikkelingsperspectief mee te wegen. Het risico is dan aanwezig dat de lage-inkomenslanden, waar over het algemeen mensen wonen die het meest te lijden hebben van klimaatverandering, aan de zijlijn blijven staan, terwijl daar wel veel profijt te behalen is door het combineren van zowel klimaat als ontwikkeling. De leden van de ChristenUnie-fractie zijn dan ook blij dat de Nederlandse overheidsfinanciering voor de transitie naar een emissiearme en klimaatweerbare wereld zich primair richt op de kwetsbaarste en armste landen, die zelf niet in staat zijn de nodige financiering te mobiliseren.

Doordat er nog veel onduidelijkheid is over klimaatfinanciering, vooral als het naar fondsen gaat waar vervolgens de bestemming van het geld (nog) niet is ingevuld, is het extra moeilijk om geld uit private bronnen te mobiliseren, wat goed moet zijn voor de helft van klimaatfinanciering. De leden van de ChristenUnie-fractie vragen daarom om in te zetten op snelle duidelijkheid hierover.

De leden van de ChristenUnie-fractie merken op dat in de Bali-akkoorden uit 2007 is afgesproken dat middels de zogeheten Nationally Appropriate Mitigation Actions (NAMA's) direct klimaatfinanciering van een ontwikkeld land aan een ontwikkelingsland wordt gegeven in de vorm van een investering. Deelt de Staatssecretaris de mening dat dit een instrument is om snel meer duidelijkheid en concrete actie te krijgen? Deelt de Staatssecretaris de mening dat dit interessant kan zijn voor het Neder-

landse bedrijfsleven en een effectieve manier om klimaatfinanciering uit private middelen te mobiliseren? Klopt het, zo vragen deze leden, dat Duitsland en Zweden al 70 miljoen euro in NAMA's hebben gestopt? Is de Staatssecretaris bereid dit voorbeeld te volgen en zo de klimaatonderhandelingen een impuls te geven?

Mondiale klimaatonderhandelingen

De leden van de VVD-fractie lezen dat er naar verwachting vóór de klimaatconferentie in Parijs geen overeenstemming zal worden bereikt over de langetermijndoelstelling, cycli die moeten zorgen voor een opwaartse ambitiepiraal, de juridische bindendheid van Intended Nationally Determined Contributions (INDC's) en internationale klimaatfinanciering. Welke gevolgen heeft dit? Wat betekent dit voor de effectiviteit van het toekomstige akkoord?

De leden van de VVD-fractie merken op dat overheden zich tijdens de Climate Summit of the Americas in Toronto hebben aangesloten bij het Under2MoU. Nederland heeft toegezegd dit memorandum of understanding (MoU) aan te bevelen bij provincies en steden in Nederland. In hoeverre is dit MoU onderdeel van Europees beleid? Hebben andere lidstaten dezelfde toezegging gedaan als Nederland? Zo nee, waarom opereert Nederland in dezen alleen?

De leden van de VVD-fractie merken op dat belangrijke thema's die verder besproken werden in Toronto het verder stimuleren van duurzaam transport en zero emission vehicles waren. Wat is hierover precies besproken? En hoe komen deze onderwerpen aan de orde bij de aanstaande informele Milieuraad? Wat is de inzet van Nederland daarbij?

De leden van de VVD-fractie lezen dat Nederland in aanloop naar de klimaatop in Parijs inzet op coalities tussen statelijke en niet-statelijke actoren en aandacht eist voor een balans tussen mitigatie en adaptatie. Hoe zitten andere landen in deze discussie? Met andere woorden, in hoeverre is er steun voor deze Nederlandse inzet?

De leden van de VVD-fractie merken op dat China recentelijk zijn INDC heeft aangeleverd. Het land geeft aan dat de CO₂-uitstoot in 2030 zijn piek zal bereiken. Hoe beoordeelt de Staatssecretaris deze INDC?

De leden van de VVD-fractie lezen dat Nederland internationaal een vijfjarige herzieningscyclus van de emissiereducties steunt. Hoe realistisch is het dat een dergelijke cyclus er daadwerkelijk komt? Hoeveel steun is er bij andere landen voor een dergelijke cyclus?

De leden van de VVD-fractie zijn voorstander van de inzet van Nederland om de ambitie zoals verwoord in de INDC's niet te koppelen aan klimaatfinanciering. Wordt dit standpunt internationaal breed gedeeld?

De leden van de SP-fractie benadrukken het belang van een succesvolle uitkomst van de komende klimaatop. Zij verwachten een actieve rol en inzet van Nederland in aanloop naar deze top. Zij spreken de wens uit te komen tot duidelijke concrete doelstellingen en bindende afspraken, zowel voor de korte als langere termijn.

De leden van de SP-fractie benadrukken het belang te komen tot een mondiaal klimaatakkoord. Zij vragen welke rol Nederland voor zichzelf ziet weggelegd om de onderhandelingen te bevorderen. Deze leden menen dat Nederland een voortrekkersrol zou moeten vervullen waar mogelijk.

De leden van de SP-fractie merken op dat de Staatssecretaris heeft aangegeven dat aanvullende actie door het bedrijfsleven en lokale overheden noodzakelijk is om tot oplossingen en het reduceren van CO₂-emissies te komen. Welke voorbeelden kunnen gegeven worden van de actieve Nederlandse rol hierbij?

De leden van de SP-fractie vragen verder op welke wijze de 2°C-doelstelling bij lokale en regionale overheden wordt aanbevolen. Hoe wordt dit in Nederland vormgegeven?

De leden van de CDA-fractie vinden het jammer dat er tot zover nauwelijks vooruitgang is geboekt bij de ambtelijke onderhandelingen in Bonn. Waarom is er nog geen verdere overeenstemming bereikt, zo vragen deze leden. Hoe liggen de verhoudingen tussen de lidstaten? Welke factoren zitten in de weg voor een stevige Europese inzet in Parijs?

Daarnaast vragen de leden van de CDA-fractie of de Staatssecretaris bereid is om bestaande initiatieven die de ontwikkeling en uitrol van NAMA's faciliteren, te steunen. Zo nee, waarom niet? Is zij bereid om initiatief te nemen om het Nederlandse bedrijfsleven en ngo's hierbij te betrekken?

De leden van de D66-fractie betreuren het te vernemen dat de ambtelijke onderhandelingsronde (van 1 tot en met 11 juni 2015 in Bonn) niet heeft opgeleverd waarop gehoopt werd. Deze leden zijn zeer bezorgd over de tijd die nog rest in aanloop naar de klimaatconferentie in Parijs om te komen tot een nieuw mondiaal klimaatakkoord. Deze leden hechten er sterk aan om door de Staatssecretaris goed op de hoogte te worden gehouden over de vorderingen in aanloop naar de klimaatop. Deze leden lezen dat de nieuwe tekst van de voorzitters van de onderhandelingen met daarin duidelijkere opties uiterlijk op 24 juli 2015 wordt verwacht. Deze leden vragen de Staatssecretaris of zij bereid is de inhoud van deze tekst met de Kamer te delen (uiteraard openbaar wanneer mogelijk, anders vertrouwelijk), voorzien van een appreciatie, ruim voorafgaand aan de reeds geplande technische briefing van 9 september 2015 over de Nederlandse inzet voor de klimaatop. Deze leden kijken voorts uit naar de terugkoppeling van het verloop van de volgende onderhandelingsronde van 31 augustus tot en met 4 september in de genoemde technische briefing.

De leden van de D66-fractie zijn onaangenaam verrast te lezen dat de verwachting is dat er over een zeer groot aantal zaken niet vóór de klimaatconferentie in Parijs besloten zal worden. Dit geldt voor de vraag hoe om te gaan met de «oude» scheiding tussen ontwikkelde en ontwikkelingslanden, een langetermijndoelstelling, cycli die moeten leiden tot een opwaartse ambitiespiraal, de juridische bindendheid van nationaal bepaalde bijdragen én internationale klimaatfinanciering. Voor deze leden zijn deze onderdelen ieder afzonderlijk instrumenteel voor de mate van succes van een nieuw mondiaal klimaatakkoord. Deze leden vragen de Staatssecretaris nader te duiden wat het betekent dat zij in deze fase van de onderhandeling al de verwachting uitspreekt dat op deze cruciale punten niet vóór de klimaatconferentie in Parijs enige overeenstemming bereikt zal worden. Verwacht de Staatssecretaris dat er tijdens de klimaatop (toch) een doorbraak geforceerd zal worden ten aanzien van deze punten? Zo nee, waarom niet?

De leden van de D66-fractie lezen dat de Staatssecretaris er in gelooft dat bijeenkomsten en activiteiten buiten de ambtelijke onderhandelingen bij kunnen dragen aan een verhoogd tempo van die onderhandelingen, en noemt daarbij een aantal voorbeelden. Deze leden zijn van mening dat de

inzet van de Staatssecretaris op dit punt te prijzen valt en vragen aan welke bijeenkomsten en activiteiten zij in de aanloop naar de klimaatconferentie in Parijs nog zal deelnemen en wat de inzet van de Nederlandse regering op deze bijeenkomsten en activiteiten zal zijn.

De leden van de D66-fractie vragen of de Staatssecretaris voornemens is om tijdens het Nederlandse EU-voorzitterschap, wanneer het nieuwe klimaatakkoord vers gesloten is, het middel van activiteiten en bijeenkomsten aan te grijpen om Nederlandse best practices op het gebied van klimaatadaptatie voor de overige EU-lidstaten als voorbeeld te stellen. De leden van deze fractie grijpen deze gelegenheid tevens aan om de Staatssecretaris te vragen hoe het staat met het initiatief voor een Noordzee-grondstoffenrotonde in het kader van de ontwikkeling richting een Europese circulaire economie. Is de Staatssecretaris voornemens om dit initiatief tijdens het Nederlandse EU-voorzitterschap een impuls te geven?

De leden van de D66-fractie zijn blij te lezen dat Nederland door de Verenigde Naties gevraagd is zich te richten op het probleemgebied transport (Actieagenda Transport), dat tijdens de klimaatop extra aandacht zal krijgen. Deze leden vragen hoe de Staatssecretaris deze verantwoordelijkheid handen en voeten gaat geven, wat de concrete doelstellingen van Nederland op dit vlak zijn en of en, zo ja, hoe dit ook tijdens het Nederlandse EU-voorzitterschap terug zal komen. Wat is de ambitie op dit vlak? Gaat het om het verzamelen en bundelen van goede voorbeelden, of worden er ook op mondiaal niveau afspraken gemaakt over de wijze waarop deze initiatieven kunnen worden verspreid en eventuele belemmeringen weggenomen? Deze leden vragen de Staatssecretaris of zij hierover de Kamer nader kan informeren.

De leden van de D66-fractie hebben al regelmatig de onbetrouwbaarheid van zuinigheidstesten van voertuigen aan de kaak gesteld die door autofabrikanten zelf worden uitgevoerd en in omstandigheden die niet overeenkomen met de realiteit, bijvoorbeeld door het afplakken van spiegels en het laten rijden op onrealistisch gladde wegen. De Staatssecretaris heeft hierbij in het verleden aangegeven dat zij in internationaal verband zoekt naar een snelle oplossing. Gaat de regering, nu Nederland een voortrekkersrol heeft gekregen op het gebied van duurzaam transport, dit podium gebruiken om snel tot een zo realistisch mogelijke testprocedure te komen?

De leden van de D66-fractie vragen hoe de Staatssecretaris, naast het deelnemen aan voornoemde activiteiten en bijeenkomsten, van plan is om te proberen het tempo van de onderhandelingen op te schroeven. Is hierover overleg met gelijkgestemde landen, binnen dan wel buiten de Europese Unie? Is er hier sprake van een coalition of the willing, zodat ook voor de buitenwereld helder wordt welke landen voortgang in de onderhandeling frustreren dan wel stimuleren? Deelt de Staatssecretaris de mening dat Nederland in een dergelijke coalitie samen met een aantal kernlanden een voortrekkersrol kan vervullen, niet in de laatste plaats met het oog op het Nederlandse EU-voorzitterschap in de eerste helft van 2016?

De leden van de D66-fractie onderstrepen dat niet alleen overheden maar zeker ook publiek-private coalities en initiatieven van niet-statelijke actoren een cruciale rol spelen in het bewerkstelligen van een effectieve mondiale aanpak van het klimaatprobleem. Deze leden lezen dat de staatssecretaris in dit verband aangeeft dat de juridische vorm van het akkoord in Parijs van belang is. Zij vragen de Staatssecretaris inzichtelijk

te maken welke juridische vorm zij voor ogen heeft. Deze leden vragen de Staatssecretaris dit punt nader toe te lichten.

De leden van de D66-fractie vragen in het kader van de voorgaande vraag of de Staatssecretaris de Kamer nader kan informeren over de uitkomst van de tweedaagse Climate Summit of the America's. Zij vragen de Staatssecretaris nader in te gaan op de vraag waarom een aantal staten zich niet en een aantal staten zich wel heeft verbonden aan de tijdens deze conferentie opgestelde declaratie.

De leden van de D66-fractie vragen voorts of de Staatssecretaris kan toelichten welke voor- en nadelen aan verschillende juridische vormen kleven en welke juridische vorm zij kansrijk acht. Hoe draagt de juridische vorm die de Staatssecretaris zelf voor ogen heeft bij aan het aan boord krijgen van alle partijen? Deze leden vragen de Staatssecretaris dit punt nader toe te lichten.

De leden van de D66-fractie vragen welke rol de Staatssecretaris voor zichzelf ziet als tijdelijk voorzitter van de Milieuraad tijdens het Nederlandse EU-voorzitterschap als het gaat om de Europese implementatie van het tijdens de klimaatconferentie in Parijs te sluiten mondiale klimaatakkoord. Deze leden zijn benieuwd naar het ambitieniveau van de Nederlandse regering op dit dossier. Deze leden ontvangen graag een uitgebreide reactie op dit punt.

Verslag Milieuraad 15 juni 2015

Mondiaal klimaat: De weg naar Parijs

De leden van de VVD-fractie lezen dat Eurocommissaris Cañete tijdens de Milieuraad van 15 juni jongstleden benadrukte dat het tempo van de mondiale onderhandelingen omhoog moet in Parijs om tot een goed resultaat te komen. Deze leden willen graag weten hoe de EU gaat inzetten op een versnelling van het tempo van de mondiale onderhandelingen. Hoe realistisch is het dat er inderdaad een versnelling in de onderhandelingen bereikt wordt?

De leden van de VVD-fractie zijn het eens met de stelling dat een dynamisch akkoord met de mogelijkheid tot een periodieke herziening van de inzet van elke partij er niet toe mag leiden dat partijen hun ambitie naar beneden bijstellen of dat elke vijf jaar opnieuw onderhandeld moet worden over het totaalpakket. Hoe wordt dit voorkomen?

De leden van de VVD-fractie constateren dat Nederland voor wat betreft het bereiken van een mondiaal klimaatakkoord inzet op een juridische vorm die voor alle partijen werkbaar is. Nationale mitigatiebijdragen die niet internationaal juridisch bindend zijn, zijn dan een optie. Hoe zou dit er in de praktijk uitzien? Hoe wordt dan bewerkstelligd dat landen zich daadwerkelijk aan de afgesproken mitigatiebijdragen houden?

Diversenpunten

De leden van de VVD-fractie constateren dat het Europees parlement woensdag 8 juli jl. het voorstel voor de marktstabiliteitsreserve (MSR) heeft aangenomen. Kan de Staatssecretaris concreet aangeven wat dit voorstel nu betekent voor Nederland? En wanneer wordt een en ander in Nederlandse regelgeving geïmplementeerd?

De leden van de VVD-fractie lezen in het verslag van het schriftelijk overleg over de Milieuraad van 15 juni 2015 de volgende passage ten aanzien van de investeringen van pensioenfondsen in fossiele brandstoffen: «De overheid heeft een belangrijke rol bij het scheppen van randvoorwaarden die zorgen dat duurzame producten een aantrekkelijk alternatief vormen. Hiervoor is niet alleen vergroting van het maatschappelijk bewustzijn nodig, maar (...) bijvoorbeeld ook het stellen van milieunormen.» Op welke «randvoorwaarden» en «milieunormen» doelt de Staatssecretaris?

De leden van de D66-fractie zijn verheugd dat de Europese Commissie een voorstel heeft gepresenteerd om het CO₂-emissiehandelssysteem te herzien, aangezien er verdere structurele stappen worden gezet in de omslag naar het belonen van schone technologieën. De leden van deze fractie vragen of de Staatssecretaris met deze leden van mening is dat de innovatiekracht van de industrie versterkt en beloond moet worden, en dat daarnaast de inzet van schone energie goedkoper gemaakt moet worden. Zo nee, waarom niet?

De leden van de D66-fractie vragen of de Staatssecretaris van mening is dat het voorstel van de Europese Commissie ambitieus genoeg is. De leden van deze fractie vragen of zij voornemens is de Nederlandse inzet te richten op het verder aanscherpen van het voorstel, zodat innovatie en een efficiënte industrie prioriteit krijgen. Zo nee, waarom niet?

De leden van de D66-fractie hebben vernomen dat de Europese Commissie voorstelt om ook na 2020 de mogelijkheid open te laten aan Polen en andere Oost-Europese lidstaten om gratis rechten te geven aan de elektriciteitssector, terwijl dit volgens de huidige «Emission Trading Scheme»-richtlijn (ETS) zou eindigen in 2020. Uit onderzoek van Climate Action Network blijkt dat voor de periode tot 2020 gratis rechten ter waarde van 12 miljard euro voornamelijk worden gebruikt voor het financieren van kolencentrales. De leden van deze fractie vragen hoe dit voorkomen kan worden na 2020. Voorts vragen deze leden hoe verstoord door gratis rechten in Oost-Europa. Deelt de Staatssecretaris de mening dat juist het moderniseren van de elektriciteitsproductie in Centraal en Oost-Europa hard nodig is? Welke mogelijkheden ziet de Staatssecretaris om de Oost-Europese lidstaten zover te krijgen om hier verdere stappen in te zetten?

De leden van de D66-fractie vragen welke rol de Staatssecretaris voor zichzelf ziet als tijdelijk voorzitter van de Milieuraad tijdens het Nederlandse EU-voorzitterschap als het gaat om de herziening van het CO₂-emissiehandelssysteem. De leden van deze fractie zijn benieuwd naar het ambitieniveau van de Nederlandse regering op dit dossier. Deze leden ontvangen graag een uitgebreide reactie op dit punt.

De leden van de D66-fractie hebben vernomen dat de Europese Commissie voorstelt om een speciale reserve van CO₂-emissierechten in te stellen voor nieuwe installatie en significante groei in industriële productie. Dit sluit nauw aan bij het voorstel in het Energieakkoord om de allocatie van rechten beter aan te sluiten bij het niveau van productie. De leden van deze fractie vragen hoe de Staatssecretaris tegen dit voorstel van de Commissie aankijkt.

De leden van de D66-fractie hebben vernomen dat de Europese Commissie voorstelt om het aantal sectoren op de «carbon leakage»-lijst terug te brengen naar 50. De leden van deze fractie vragen welke sectoren op de verwachte lijst staan. Voorts vragen deze leden hoe voorkomen kan

worden dat er weer te veel sectoren op de lijst komen, zodat er niet genoeg gratis rechten overblijven voor die sectoren die echt bescherming nodig hebben tegen carbon leakage.

De leden van de D66-fractie vragen wat de te verwachten ETS-veilingopbrengsten voor Nederland zullen zijn onder dit voorstel en hoe deze opbrengsten ingezet kunnen worden voor internationale klimaatmitigatie en adaptatieprojecten enerzijds, en het versterken van innovatie en concurrentiekracht anderzijds. Voorts vragen de leden van deze fractie hoe voorkomen kan worden dat de CO₂-veilingopbrengsten afnemen ten gevolge van een te groot deel aan allocatie van gratis emissierechten.